

hvor så et større eller mindre antal artikler skal give en slags status over forskningen og de resultater, man i dag kan uddrage. B-rækken skal være et mere åbent tidsskrift med et broget indhold af anmeldelser, debatindlæg, diverse indsendte artikler m.v. Det er utvivlsomt en god plan, der her er lagt, og dispositionsudkastet til de første 8 temahæfter ser spændende ud; samtidig viser det en bevidst tendens til at forskyde tyngdepunktet frem imod vor egen tid. Det første temahæfte, der kom i 1977, bærer titlen: *Det agrare Danmark og det industrielle gennembrud 1860-1914*, og indeholder 6 artikler. Peter Thonning Olsen skriver om: *Omlægningen fra vegetabilsk til animalsk produktion i dansk landbrug*; Sven B. Nielsen om: *Landbrugseksporthens varemæssige sammensætning og geografiske spredning 1850-90*; Claus Bjørn om: *Fællesmejerierne - en fase i Dansk Mejeribrugs udvikling*; Inger Jensen om: *En undersøgelse af dræningens rentabilitet 1850-85*; Stig G. Rasmussen om: *Fæstegodssalg på østjyske majorater*; Jørgen Witte om: *Landarbejdernes kår 1850-90*. Det andet temahæfte kom i 1978 under titlen: *Omkring den senmiddelalderlige krise*. Her skriver Kjell Runquist om: *Några tvistefrågor rörande utsåde och avgifter i Roskildeboken*; Erik Ulsig om: *Studier over registret fra Ringsted og Ramsø herreder*; Michael Hertz om: *»Beskeden mand«*. *Landalmuen* som politisk faktor i dansk senmiddelalder. BOL OG BYs B-række har vi endnu ikke stiftet bekendtskab med.

Paul G. Ørberg

Gunnar Jespersen: *Danke schön. En antihelts prøvelser*. (Poul Kristensen, Herning, 1978). 148 s., kr. 58,40.

Gunnar Jespersen blev taget af Gestapo i august 1944, inden han rigtig var kommet i gang med modstandsarbejdet! Han

var medlem af en gruppe i Herning, der ledet af Knud Thestrup skulle i gang med bl.a. våbenmodtagelse; men hidtil havde gruppen kun været på instruktionsstadiet.

Det blev en fæl forskrækkelse. Via Århus og Frøslev endte Jespersen sammen med flere kammerater i kz-lejren i Neuengamme ved vintertid. På grund af en slem betændelse i kæbe-hals-regionen kom han på sygeafdeling, hvor han opholdt sig i måneder efter helbredelsen som højst uofficiel reserveskriver, fordi den tyske stueformand (med grøn trekant = kriminel) fandt ud af, at Røde Kors-pakken, som danske fanger modtog, var god at være med til at dele.

For reserveskriverens øjne passerer kz-lejrens død og gru, indtil han slipper med Bernadotte-transporterne hjem via Sverige. Hele beretningen er trods emnet skrevet uhøjtideligt, let og fængslende, således som den lange afstand til begivenhederne tillader det. Grotesk er G. J.s hjemtur fra København til Herning i de første befrielsesdage. Mistænksomme modstandsfolk stak maskinpistoler i ryggen på ham på Storebæltsfærgen, og folk råbte »nazisvin« efter ham. Han mødte hos modstandsfolkene et bureaukrati, der i absurditet mindede om kz-lejrens.

G. J. behøver såmænd ikke i forordet halvt at undskylde bogens fremkomst. Den er udmærket.

Ib Gejl

Karen Jacobi, Minna Kragelund og Else Østergaard: *Bevaring af gamle tekstiler*. (Nationalmuseet, 1978). 160 s.

Nationalmuseet udgiver en serie, der omhandler Museumstekniske Studier, hvoraf dette er bind 2. Bogen er først og fremmest en håndbog for museer, hvori tekstiler indgår. Der er tre hovedafsnit: restaurering, konservering samt magasinering og fremvisning af tekstiler. Hver afdeling

er opdelt i underafsnit, der sammen med stikordsregistret og litteraturlisten gør publikationen let tilgængelig som opslagsbog. Der er mange udmærkede illustrationer med dansk og engelsk tekst samt resumé på engelsk.

Bogen bør findes på samtlige museer – selv de mindste, men den skal bruges selv om fornuft. For selv om afsnittet om restaurering og konservering er det bedst udbyggede på grund af konservator Else Østergaards mangeårige undersøgelser og erfaringer, må det ikke friste mindre museer til eksperimenter med uoprettelige skader til følge. Som forfatteren skriver, »at gøre ingenting« kan til tider være den bedste behandling. Det er kloge ord.

Der er selvfølgelig gode råd at hente både på dette område som i afsnittene om magasinering og fremvisning af tekstiler. Men de tre P'er – penge, plads og personale – vil altid være bestemmende for museernes muligheder for at give tekstilerne rimelige vilkår. Måske burde publikationen blive en gavebog til museumsbestyrelser, kulturelle udvalg og bevillende myndigheder, for den giver i bogstavelig forstand stof til eftertanke.

Erna Lorenzen

Erik Helmer Pedersen: *Landbohistorisk Selskab 1952–1977*. (Landbohistorisk Selskab, 1977).

Landbohistorisk Selskab fejrede i 1977 sit 25års jubilæum med udgivelsen af et lille jubilæumsskrift, forfattet af Selskabets nuværende formand Erik Helmer Pedersen og på omslaget prydet med pløjescenen fra Jacob Ulfeldts jordebog. Det

er en status over det, der er nået – og det er, set fra én side, imponerende meget, et helt landbohistorisk bibliotek er det blevet til, og jævnligt har også Selskabets publikationer figureret her i anmeldelsesspalterne – men der peges også på, hvor meget der endnu mangler, og hvor man særlig vil sætte ind i fremtiden, Helmer Pedersen anvender udtrykket »en langsigtet forskningsstrategi«. Det kan konstateres med tilfredshed, at Selskabet her især sigter imod en mere aktiv, udadvendt linje, for det må siges at være tiltrængt. I virkeligheden har man nok været så optaget på den indre, lærde historisk-filologiske front, at man i vid udstrækning har forsømt kontakten til omverdenen; man har ikke noget ansigt over for offentligheden. Det mest slående bevis er vel det, at Selskabets 25årige virke kun har sat sig meget sparsomme spor i den pædagogiske litteratur, men det kan såmænd aflæses direkte i det lille hæfte af medlemslisten, som er trykt bag i. De 46 medlemmer repræsenterer praktisk taget udelukkende »grundvidenskabelige« institutioner. Hvor er repræsentanterne for Landbohøjskole, landbrugsskoler, seminarier osv., for landbrugsorganisationer og andelsbevægelse, for fredningsmyndigheder, miljøstyrelse, politikere eller menige lokalhistorikere? Kan der løses op her, vil meget være vundet, og hæftet giver i hvert fald fagre løfter i den retning: en agrarhistorie for lærd og læg, en bevidnet pædagogisk indsats, et samvirke med lokalhistoriske foreninger og arkiver og en regulær redningsaktion over for det hendøende gamle agrarsamfund. Måtte heldet følge de gode hensigter!

Paul G. Ørberg